

Betænkning afgivet af Socialudvalget den 13. december 2024

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven og lov om Familieretshuset

(Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, og forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer)

[af social- og boligministeren (Sophie Hæstorp Andersen)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 2 ændringsforslag til lovforslaget. Social- og boligministeren har stillet ændringsforslag nr. 1, og Danmarksdemokraterne, Liberal Alliances, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 2.

2. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, V, SF, M, EL, RV, ALT og Jon Stephensen (UFG)) indstiller lovforslaget til *vedtagelse*. Flertallet vil stemme for det af social- og boligministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod det af Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (DD, LA, KF og DF) vil ved 3. behandling redegøre for sin stilling til lovforslaget. Mindretallet vil ved 2. behandling af lovforslaget redegøre for sin stilling til det af social- og boligministeren stillede ændringsforslag. Mindretallet vil stemme for det af Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti stillede ændringsforslag.

Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betækningsafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

3. Politiske bemærkninger

Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti

Danmarksdemokraterne, Liberal Alliances, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkepartis medlemmer af ud-

valget har fremsat et ændringsforslag om en udskydelse af lovforslagets ikrafttrædelsestidspunkt, da partierne ønsker mere tid til at sikre en ordentlig lovbehandling. Det er et vigtigt lovforslag, som berører rigtig mange familier.

Ministeren har ikke været lydhør, men har fremsat både lovforslaget og sit eget ændringsforslag uden partiernes accept. På trods af at vi er en del af aftalekredsen, har ministeren ikke været lydhør over for nogen af vores ønsker. Ekspert på området har ifølge en artikel i B. T. udtalt, at man stadig kan chikanere sig til forældremyndigheden, og det finder partierne bekymrende, for det var netop det, vi gerne ville sikre ikke skulle ske (»Ekspert revser ny lovændring: Forældre kan stadig chikanere sig til forældremyndighed«, B. T., den 14. september 2024). Samtidig har ministeren nægtet at yde bistand til partiernes ændringsforslag.

Partierne vil redegøre for deres stillingtagen ved 2. og 3. behandling af lovforslaget.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af *social- og boligministeren*, tiltrådt af et *flertal* (S, V, SF, M, EL, RV, ALT og Jon Stephensen (UFG)):

Til § 1

1) I det under *nr. 1* foreslåede § 4, *stk. 2*, ændres »konsekvenserne af samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse« til: »samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, som er kommet til udtryk ved barnets adfærd«, og som *2. pkt.* indsættes: »Samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, tillægges konsekvenser, hvis dette er til barnets bedste.«

[Præcisering af bestemmelsen]

Af et *mindretal* (DD, LA, KF og DF):

Til § 3

2) Datoen »1. januar 2025« ændres til: »1. marts 2025«.
[Udskydelse af lovens ikrafttræden]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Den første del af den foreslåede ændring af § 4, stk. 2, i forældreansvarsloven, der foreslås indsat i loven ved lovforslagets § 1, nr. 1, vil betyde, at forståelsen af begrebet forældrefremmedgørelse vil tage udgangspunkt i barnets adfærd og ikke i forældrenes adfærd.

Det er hensigten med denne ændring, at der ved forståelsen af forældrefremmedgørelse vil skulle tages udgangspunkt i den definition, der anvendes i Norge. Denne definition fremgår af den af Familieverket i 2020 udarbejdede »Samværsvering – Faglig forståelse og interventionsjoner, når et barn avviser en forelder etter samlivsbrudd« og lyder i dansk gengivelse således: »Definitionen af forældrefremmedgørelse/forældrefjenthed er, når et barn konsekvent og over længere tid udtrykker stærke negative følelser (had, raseri, frygt) over for én forælder, som ikke er i overensstemmelse med barnets faktiske erfaringer med denne forælder«.

Der ligger heri, at barnets adfærd, som den kommer til udtryk, ikke afspejler den reelle situation, som barnet befinder sig i, herunder at barnet eksempelvis gennem breve og andre handlinger udtrykker følelser m.v., som ikke hænger sammen med de faktiske erfaringer, som barnet har med den pågældende forælder. Forældrefremmedgørelsen kommer således til udtryk ved, at barnets gengivelse af virkeligheden er blevet præget af den ene forælder. Der vil fortsat være tale om et faktabaseret begreb.

Med forslaget vil denne definition af forældrefremmedgørelse træde i stedet for den definition, der er indeholdt i aftalen om et forbedret familieretligt system, og som er gengivet i bemærkningerne til lovforslaget.

Med den anden del af forslaget præciseres det, at samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, skal tillægges konsekvenser, hvis dette er til barnets bedste. Det understreges således, at forældrefremmedgørelse, hvor prægningen af barnet vil kunne have en voldsom påvirkning af barnets samlede forhold, både på kort og længere sigt, ikke må gå ubemærket hen. Det vil således kunne være nærliggende f.eks. at tillægge den anden forælder forældremyndigheden alene eller at flytte barnets bopæl til den anden forælder, dog således at hensynet til det enkelte barn fortsat iagttages.

Til sammenligning bemærkes det, at forældreansvarsloven i § 4 a indeholder en formodning om, at idømmelse af straf for vold m.v. af grovere karakter skal have konsekvenser, hvis dette er bedst for barnet. Straffelovsovertrædelser som ikke er omfattet af § 4 a, vil kunne indgå i vurderingen af barnets bedste. Dette omfatter også dom for psykisk vold

efter § 243 i straffeloven. Der henvises til de almindelige bemærkninger, punkt 2.2.

Vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, foretages af den myndighed, der skal træffe afgørelse i sagen, ud fra en belysning af barnets perspektiv. Det er således barnets samlede situation, der skal belyses. Jo mere indgribende en afgørelse, der kan blive tale om, jo grundigere en belysning vil der skulle foretages.

Sager, hvor der er bekymring for, om der er sket forældrefremmedgørelse, vil være komplekse sager, hvorfor belysningen af barnets perspektiv som udgangspunkt vil skulle ske ved en børnesagkyndig undersøgelse. Som led i undersøgelsen vil der blive gennemført overvåget samvær. Endvidere vil de sociale myndigheder ofte blive inddraget i sagsoplysningen.

Ved undersøgelsen vil det blive søgt afklaret, om barnet har været udsat for negativ prægning fra den ene forælder. Forholdet mellem barnet og denne forælder vil således også skulle afdækkes. Undersøgelsen vil skulle anlægge et fremadrettet perspektiv i forhold til barnets bedste ved vurderingen af, om barnet i et udviklings- og trivselsperspektiv eksempelvis vil have bedst af, at barnets bopæl flyttes til den forælder, der ikke udøver forældrefremmedgørelse, eller at denne tillægges forældremyndigheden over barnet alene.

Barnet vil typisk blive inddraget i disse sager gennem den børnesagkyndige undersøgelse. Dette indebærer, at barnets udtalelser om den anden forælder ikke vil stå alene, men vil indgå i den samlede vurdering af barnets situation, herunder af, om der sker negativ prægning af barnet. Det bemærkes, at en sådan vurdering også foretages, når der gennemføres en børnesamtale med et barn.

Den psykologfaglige vurdering er således helt central for vurderingen af, hvad der er bedst for barnet i den konkrete situation.

Den balance, den foreslåede ændring rummer, er i overensstemmelse med aftalen om et forbedret familieretligt system fra november 2023, der bl.a. indeholder følgende: »Barnets bedste er fortsat det bærende princip i loven, og reaktioner i forhold til samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse må ikke anvendes uden øje for barnets samlede situation. Alle afgørelser efter forældreansvarsloven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet...«

Den foreslåede ændring vil i øvrigt ikke have betydning for den foreslåede håndtering af sager, hvor der opstår spørgsmål om samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse. Det skal i den forbindelse navnlig understreges, at den foreslåede nye bestemmelse i § 4, stk. 2, i forældreansvarsloven efter den foreslåede ændring fortsat ikke vil have betydning for sager, hvor der er eller kan være reelle grunde til, at en forælder afbryder barnets kontakt med den anden forælder for at beskytte barnet.

Til nr. 2

Ved ændringsforslaget udskydes lovens ikrafttræden fra den 1. januar 2025 til den 1. marts 2025. Forslagsstillerne ønsker, at Folketinget får mere tid til at gennemarbejde lovforslaget.

Det bemærkes, at social- og boligministeren trods indsigelser om at vente med at fremsætte L 66 har valgt at fremsætte lovforslaget. Det var flere partiers ønske at få mere tid til at sikre sig, at det blev gjort ordentligt, da flere fremtrædende eksperter har udtalt, at lovændringen ikke lever op til intentionerne (»Eksperter revser ny lovændring: Forældre kan stadig chikanere sig til forældremyndighed«, B. T., den 14. september 2024).

Forslagsstillerne ønsker ikke, at det skal være konsekvensfrit at udøve bevidst samarbejdschikane og forældre-fremmedgørelse. Derudover har social- og boligministeren nægtet at yde bistand til ændringsforslag fra folketingsmedlemmer, jf. L 66 – svar på spm. 6 og 13, men har selv fremsat sit eget ændringsforslag til lovforslaget.

Derfor ønsker forslagsstillerne at udskyde ikrafttrædelsesdatoen, til partierne har fået oplyst og gennearbejdet lovforslaget, i forhold til hvad dette kommer til at betyde i retspraksis.

»Jeg kan ikke se, at man ændrer på den nuværende retstilstand. Lovændringen giver fortsat mulighed for, at man kan udøve samværschikane som et værktøj for at holde børnene væk fra den anden forælder,« siger Nina Palesa Bonde, jf. artiklen i B. T. som omtalt ovenfor.

Danske Familieadvokater er også kritiske over for loven. »Loven stopper ikke mulighed for chikane, som den ser ud nu,« siger Helle Brandt, advokat og bestyrelsesformand i Danske Familieadvokater, som fortsætter: »Loven er 'fluffy', for det er uklart, hvad der skal ske, hvis der opstår samværschikane«, jf. artiklen i B. T. som omtalt ovenfor. Her står der videre:

»I ændringsforslaget til loven står der blandt at Familieretshuset – som er den instans, der håndterer samværskonflikter – skal tage hensyn til, om der begås samværschikane, men at sådanne konsekvenser altid skal tage udgangspunkt i »hvad der er bedst for barnet«.

»Det er svært at håndtere, fordi hvis den ene forælder holder barnet væk fra samvær, så er det jo ikke nødvendigvis til barnets bedste til barnets bedste at sende politiet ud og tage barnet. Det kan også give ar på sjælen. Derfor er lovforslaget sådan lidt gummiagtigt,« siger Helle Brandt.«

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 24. oktober 2024 og var til 1. behandling den 8. november 2024. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Socialudvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Hørings svar

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og social- og boligministeren sendte den 19. juni 2024 dette udkast til udvalget, jf. SOU alm. del – bilag 102. Den 24. oktober 2024 sendte social- og boligministeren høringssvarene og et høringsnotat til udvalget, og den 2. december 2024 sendte ministeren et supplerende høringssvar og høringsnotat til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 30 bilag på lovforslaget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 22 skriftlige henvendelser om lovforslaget.

Deputationer

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 4 deputationer, der mundtligt har redegjort for deres holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 30 spørgsmål til social- og boligministeren til skriftlig besvarelse, hvoraf de 25 spørgsmål er besvaret. De resterende 5 spørgsmål forventes besvaret inden 2. behandling.

Trine Bramsen (S) Birgitte Vind (S) Camilla Fabricius (S) Gunvor Wibroe (S) Matilde Powers (S)

Rasmus Horn Langhoff (S) Maria Durhuus (S) Sara Emil Baaring (S) Anni Matthiesen (V) Christian Friis Bach (V)

Hans Andersen (V) Rosa Eriksen (M) Nanna W. Gotfredsen (M) fmd. Karin Liltorp (M) Jon Stephensen (UFG)

Marlene Harpsøe (DD) Karina Adsbøl (DD) Kim Edberg Andersen (DD) Katrine Daugaard (LA) nfmd.

Charlotte Nellemann (LA) Frederik Bloch Münster (KF) Birgitte Bergman (KF) Mette Thiesen (DF)

Kirsten Normann Andersen (SF) Charlotte Broman Mølbæk (SF) Mads Olsen (SF) Victoria Velasquez (EL) Lotte Rod (RV)

Torsten Gejl (ALT)

Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	50	Dansk Folkeparti (DF)	7
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	24	Radikale Venstre (RV)	6
Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg (DD)	15	Alternativet (ALT)	5
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Siumut (SIU)	1
Liberal Alliance (LA)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Moderaterne (M)	13	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	6